

Διοικητική οργάνωση Εκκλησίας της Ελλάδος μετά την είσοδο των Νέων Χωρών (1928 και 1938)

[Ορθοδοξία / Εκκλησιαστική Ιστορία](#)

[Σωτήριος Μυλωνάς, Υποψήφιος Δρ. Θεολογίας](#)

(Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=165833>)

Οι ρυθμίσεις των Νέων Χωρών συζητήθηκαν σε δύο φάσεις: α) 1914-1915 και β) 1927-1928^[1].

Το 1914-1915 το θέμα της προσάρτησης των Νέων Χωρών στην Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος απασχολεί το Οικουμενικό Πατριαρχείο και την Εκκλησία της Ελλάδος, όπως είχε γίνει παλαιότερα το 1864 με τα Επτάνησα και τη Θεσσαλία το 1882. Η Ελληνική πλευρά επιθυμούσε αυτό για λόγους γενικότερους. Οι Μητροπολίτες των Νέων Χωρών είχαν διαφορετική θέση και αποσκοπούσαν στην εύρεση μιας ενδιάμεσης λύσης. Πρότειναν να υπάγονται πολιτικά στο Ελληνικό Βασίλειο και πνευματικά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Η Επαρχιακή Σύνοδος της Κρήτης ζήτησε την εκκλησιαστική αυτονομία του νησιού από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Στην αρχή εκείνο δέχθηκε τις

διαπραγματεύσεις για την πλήρη προσάρτηση των Νέων Χωρών στην Εκκλησία της Ελλάδος. Έπειτα όμως, αναβλήθηκαν οι διαπραγματεύσεις, γιατί αμφισβητήθηκαν τα νησιά του Αιγαίου, οι ηπειρωτικές επαρχίες και το Άγιο Όρος από την Τουρκία. Το Φανάρι δεν επιθυμούσε την προσάρτηση των νησιών Λήμνου, Ίμβρου, Τενέδου, Λέσβου και Χίου στην Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος. Επιθυμούσε την οριστική ρύθμιση των Βορειοηπειρωτικών επαρχιών, Δρυϊνουπόλεως και Κορυτσάς μετά την έκβαση του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Με τη δεύτερη φάση του 1927-1928 τακτοποιήθηκε το εκκλησια-στικό πρόβλημα των Νέων Χωρών, μετά και την οριστικοποίηση των συνόρων με την Τουρκία, αφού στην Ελλάδα πέρασαν οριστικά τα νησιά του Αιγαίου και η Δυτική Θράκη, ενώ η Ίμβρος και η Τένεδος παραχωρήθηκαν στην Τουρκία. Κάτω απ΄ αυτές τις συνθήκες, οι μητροπολίτες των Νέων Χωρών με δική τους πρωτοβουλία στράφηκαν προς την πλευρά του Οικουμενικού Πατριαρχείου και των Αθηνών για τη ρύθμιση του εκκλησιαστικού καθεστώτος. Το 1925/1926 επετεύχθη η σύσταση «Γνωμοδοτικής επιτροπής προς μελέτην και καθορισμόν του προσφορωτέρου κανονικού διοικητικού συστήματος των Μητροπόλεων των Νέων Χωρών»[\[2\]](#). Όλα κύλισαν ανθηρά χωρίς την παρεμβολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου και το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων ήταν η έκδοση της Πατριαρχικής πράξης του 1928[\[3\]](#).

Με βάση την Πατριαρχική Πράξη του 1928 οι επαρχίες των Νέων Χωρών εξακολούθησαν να ανήκουν πνευματικά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και διοικητικά στην Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος. Η προσωρινή ανάθεση έγινε κάτω από ορισμένους ό-ρους (άρθρα Α΄-Ι΄). Το Οικουμενικό Πατριαρχείο

διατήρησε το δικαίωμα, του έκκλητου των Μητροπολιτών των Νέων Χωρών (άρθρο ΣΤ΄) και εκείνο του Θρόνου στις πατριαρχικές Σταυροπηγιακές Μονές (άρθρο Ι΄).

Πρέπει να τονιστεί ότι, πολλές φορές έγιναν προσπάθειες κατά-στρατήγησης των όρων της Πατριαρχικής Πράξεως του 1928. Οι πιο προκλητικές σημειώθηκαν επί Αρχιεπισκοπίας Ιερωνύμου (1967-1973). Οι αθετήσεις των όρων γίνονταν στην συγκρότηση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου με βάση τα πρεσβεία, στο έκκλητο, στις χηρεύουσες Μητροπόλεις των Νέων Χωρών, στην πλήρωση αυτών και στα δικαιώματα των Πατριαρχικών Μονών Αγίας Αναστασίας και Βλατάδων^[4]. Η Πατριαρχική Πράξη περιλάμβανε κάποιους όρους οι οποίοι έγιναν αποδεκτοί από την Εκκλησία της Ελλάδος και την Ελληνική Πολιτεία^[5] Αυτοί ήταν οι κάτωθι: α) Οι επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου ανήκουν στην άμεση διακυβέρνηση της Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος, δηλαδή όλο το σύστημα διοικήσεως επεκτείνεται και στις Νέες Χώρες. Εξαιρείται η Εκκλησία της Κρήτης η οποία ήθελε το αυτόνομο καθεστώς. β) Η Ιερά Σύνοδος των Αθηνών αποτελεί την κεντρική ανώτερη εκκλησιαστική αρχή των επαρχιών αυτών. Στη Σύνοδο συμμετέχουν και οι Μητροπολίτες των Νέων Χωρών σε ίσο αριθμό με τους Μητροπολίτες της Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος. γ) Οι ίδιοι Μητροπολίτες έχουν ίσα δικαιώματα στα οικονομικά και εκπαιδευτικά όργανα της Εκκλησίας της Ελλάδος. δ) Οι Μητροπολίτες των Νέων Χωρών συμμετέχουν υποχρεωτικά στη Σύνοδο της Ιεραρχίας στην Αθήνα. Όλες οι αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου ισχύουν και για τους Μητροπολίτες των Νέων Χωρών. ε) Οι εκλογές των Μητροπολιτών στις Πατριαρχικές επαρχίες. Γίνεται με βάση τους καταλόγους προς Αρχιερωσύνη, οι οποίοι συντάσσονται από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και λαμβάνουν έγκριση και από το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Την περίοδο αυτή έγιναν προσπάθειες για την κωδικοποίηση των καταστατικών διατάξεων διοίκησης και οργάνωσης της Εκκλησίας της Ελλάδος. Έτσι εκδόθηκε το 1931 ο υπ' αριθμ. 5187^[6] καταστατικός νόμος της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο οποίος συμπληρώθηκε με το νόμο 5438/1932^[7]. Οι καταστατικές αυτές διατάξεις ουσιαστικά βασίστηκαν στον Καταστατικό Χάρτη του 1923 και ενσωμάτωσαν τις σχετικές τροποποιήσεις, ιδίως για τη λειτουργία της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου.

(Συνεχίζεται)

^[1] Το ζήτημα των Νέων Χωρών και τις διαπραγματεύσεις βλ. Αγγελόπουλου Αθ., *Εκκλησιαστική ιστορία των Νέων Χωρών*, εκδ. οίκος Αφών Κυριακίδη, σ. 17 κ.ε.

^[2] Τζωρτζάτου Β., *Η καταστατική*, ό.π., σσ. 370-372.

[3] Το κείμενο της ΠΣΠ βλ. Τζωρτζάτου Β., *Η καταστατική*, ό.π., σσ. 52-56.

[4] Βλ. Αγγελόπουλου Αθ., «Τα Πατριαρχικά δίκαια στην Ελληνική Επικράτεια», εφ. *Ελληνικός Βορράς* 23-02-1986.

[5] Η Ελληνική Πολιτεία κύρωσε τα παραπάνω με τον νόμο 3615/1928, Φ.Ε.Κ. 120 Α΄/11-7-1928. Το κείμενο βλ και Τζωρτζάτου Β., *Η καταστατική*, ό.π., σσ. 163-165.

[6] Φ. Ε. Κ. 225 Α΄/4-8-1931. Το κείμενο του νόμου βλ. και Τζωρτζάτου Β., *Η καταστατική*, ό.π., σσ. 166-181.

[7] Φ. Ε. Κ. 278 Α΄/2-6-1932. Το κείμενο του νόμου βλ. και Τζωρτζάτου Β., *Η καταστατική*, ό.π., σσ. 182-205.

<http://bit.ly/2uNrSML>